

Exotische houtsnipper- paddenstoelen

Inge Somhorst, Paddenstoelenonderzoek Nederland

In Nederland komen verschillende soorten exotische paddenstoelen voor, het meest in kassen of misschien wel in een bloempot in je woonkamer. De meeste soorten zullen zich hier buiten niet (blijvend) kunnen vestigen. Dit is anders voor soorten die op broeiende hopen organisch materiaal leven. In zulke hopen loopt de temperatuur op tot 60 à 70 graden Celsius en daar kunnen deze soorten zich wél handhaven en voortplanten. Met name op houtsnippers en houtsnipperhopen komen enkele opvallende, soms spectaculaire exotische soorten voor. In de allereerste Kijk op Exoten, en in nummer 22, werd hier al eens aandacht aan besteed. Tijd om in dit nummer 46 te zien hoe het met deze soorten gaat.

Houtsnippers; een bijzonder habitat voor exoten

Houtsnippers zijn een relatief gemakkelijk substraat voor houtafbrekende paddenstoelen. Het voorwerk is immers al gedaan door ons mensen; de toegang tot het voedsel ligt open. Houtsnippers betekenen dus veel eten, voor weinig moeite. Geen wonder dat veel soorten daar wel een graantje van mee willen pikken. En met zo'n groot voedselaanbod, zoals een hele snipperhoop, kunnen de schimmels grote, of grote aantallen vruchtlichamen vormen.

Exoten willen grote hopen

Doordat het om grote soorten gaat, die vaak op opvallende vindplaatsen groeien in of nabij de bewoonde omgeving, weten we veel van de verspreiding en het voorkomen van deze soorten. Lastiger is het om te bepalen of inheemse soorten te leiden hebben onder het succes van de exoten. Maar ook deze nieuwkomers hebben te kampen met een afnemend aantal snipperhopen, die minder lang blijven liggen dan in het verleden. Kleinere hoeveelheden snippers, in parken en tuinen, zijn er nog wel massaal, maar het zijn juist de grote broeiende hopen waar de exotische soorten het goed op doen.

Enkele soorten uitgelicht

In deze bijdrage beschouwen we dezelfde soorten als in Kijk op Exoten 22: fluweelleemhoed (inheems, eerste vondst 1956), blauwplaatstropharia (exoot, 1953), houtsnipperstropharia (oorsprong onzeker, eerste melding 1960), oranjerode stropharia (exoot, 1963) en geaderde leemhoed (exoot, 1999). Er is nog een opvallende soort bijgekomen, de koningsmantelvlamhoed (2018), oorspronkelijk afkomstig uit Zuidoost-Azië. Mogelijk hebben de toenemende hete zomers bijgedragen aan de komst van deze warmteminnende soort. Opvallend is dat al deze soorten bruine, dikwandige sporen hebben, die ze in staat stellen ongunstige omstandigheden te overleven.

Eén van de houtsnipperexoten; de geaderde leemhoed.
(Foto: Henk Pras)

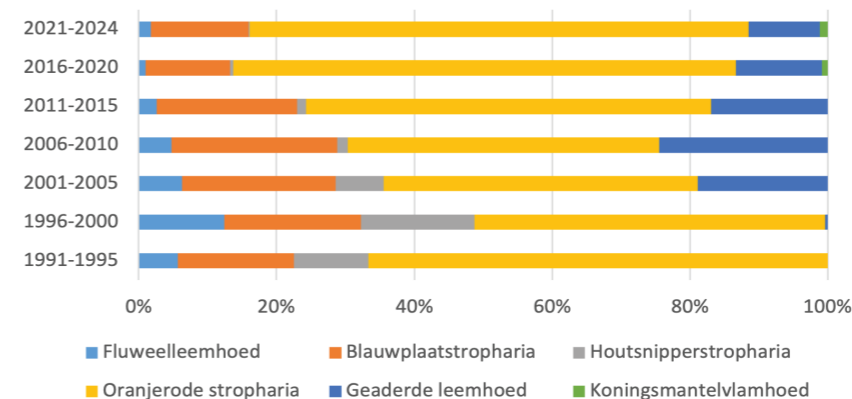

Koningsmantelvlamhoed. (Foto: Willy Jansen)

Koningsmantelvlamhoed (*Gymnopilus dilepis*)

De koningsmantelvlamhoed groeit in dichte bundels. De hoeden worden tot 10 cm in doorsnee. Jonge hoeden van koningsmantelvlamhoed zijn geheel bedekt met dieppaarse tot paarsrode schubjes. In de loop van de ontwikkeling en onder invloed van zonlicht kan de paarse kleur verdwijnen en worden de hoeden oranjebruin. De steel is duidelijk vezelig over de hele lengte, met rode, paarse, crème en gele tinten, en bovenaan de steel zit bij jongere vruchtlichamen een ring, die later verdwijnt. De plaatjes zijn prachtig geel. De paars-gele kleurstelling maakt verwarring met de koningsmantel mogelijk. Deze heeft echter geen ring, heeft wit in plaats van bruin sporenpoeder en groeit op groter dood naaldhout.

Houtsnipperpaddenstoelen

Het relatieve voorkomen van zes soorten houtsnipperpaddenstoelen, op basis van het aantal unieke kilometerhokken waarin de soort voorkomt per vijf jaar. Voor waarnemerseffecten door herkenningsapps is gecorrigeerd.

Oranjerode stropharia. (Foto: Cees Koelewijn)

Verschuivende verhoudingen

Koningsmantelvlamhoed vormt nog maar een klein aandeel in het totaal van de houtsnipperpaddenstoelen. Als we kijken naar het relatieve voorkomen van de genoemde soorten, zien we dat in de loop van de jaren de soorten van de grote hopen, geaderde leemhoed en blauwplaatstropharia, terrein verliezen. Fluweelleemhoed en houtsnipperstropharia groeien veelal op kleinere hoeveelheden snippers. Fluweelleemhoed is duidelijk afgenomen en houtsnipperstropharia lijkt vrijwel verdwenen, terwijl zij in de jaren 1990 nog 10-15 % van deze groep uitmaakten. Mogelijk hebben deze soorten last van verdringing door de oranjerode stropharia, die onverminderd succesvol blijft, ook op kleinere hoeveelheden snippers. Ook kan de lastigere herkenning van deze soorten een rol spelen. Dat laatste geldt niet voor de koningsmantelvlamhoed. We volgen de ontwikkeling van deze nieuwkomer met spanning.

Komt u houtsnipperpaddenstoelen tegen, meld deze dan – voorzien van foto en vermelding van locatie – aan via exoten@mycologen.nl.

